

- Identificar canvis en la gana de risc subjacent de l'organització.
- Col·laborar amb l'equip directiu per desenvolupar processos i controls de gestió de riscos.

3 Tercera línia de defensa:

- Auditoria Interna desenvolupa una activitat de verificació i assessorament independent i objectiva, que es guia per una filosofia d'afegir valor i ajuda el grup a complir els seus objectius.
- Assisteix el grup en el compliment dels seus objectius aportant un enfocament sistemàtic i disciplinat per avaluar la suficiència i eficàcia dels processos de govern i de les activitats de gestió del risc i de control intern en l'organització.

Gestió i seguiment dels riscos més rellevants

Risc de crèdit

Definició

El risc de crèdit sorgeix de l'eventualitat que es generin pèrdues per incompliment de les obligacions de pagament per part dels acreditats, així com pèrdues de valor pel simple deteriorament de la qualitat creditícia d'aquests.

Marc de gestió del risc de crèdit

Admissió i seguiment

L'exposició al risc de crèdit es gestiona i se segueix rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

El Consell d'Administració atorga facultats i autonomies a la Comissió Executiva perquè aquesta, al seu torn, pugui delegar en diferents nivells de decisió. La implementació d'un control de les atribucions en els suports d'admissió permet que la delegació establerta per a cada nivell es basi en la pèrdua esperada calculada per a cada una de les operacions d'empreses presentades.

Amb la finalitat d'optimitzar les possibilitats de negoci amb cada client i garantir un grau de seguretat suficient, la responsabilitat tant en l'admissió del risc com en el seu seguiment està compartida entre el gestor de negoci i l'analista de riscos, cosa que, mitjançant una comunicació eficaç, permet una visió integral de la situació de cada client per part dels seus responsables.

El gestor duu a terme un seguiment operatiu que sorgeix del contacte directe amb el client i la gestió de la seva operativa diària, mentre que l'analista de risc aporta la part més sistemàtica, derivada de la seva especialització.

L'establiment de metodologies avançades de gestió del risc (adaptades al Nou Acord de Capital de Basilea –NACB– i les millors pràctiques) permet obtenir avantatges en la gestió d'aquests, ja que possibilita una política proactiva a partir de la seva identificació. En aquest sentit, cal ressaltar l'ús d'eines de qualificació com el ràting per a acreditats empreses o l'scoring per a particulars, així com indicadors d'alertes avançades per al seguiment dels riscos.

L'anàlisi d'indicadors i alertes avançades i també les revisions del ràting permeten mesurar contínuament la bondat del risc contret d'una manera integrada. L'establiment de procediments eficients de gestió dels riscos vius també permet obtenir avantatges en la gestió de riscos vençuts, ja que possibilita una política proactiva a partir de la identificació precoç dels casos amb tendència a convertir-se en morosos.

El sistema d'alertes d'anticipació permet mesurar de manera integrada la bondat del risc contret i el seu traspass a especialistes en la gestió de recobriment, els quals determinen els diferents tipus de procediments que convé aplicar. En aquest sentit, a partir de riscos superiors a cert límit i segons taxes de morositat prevista, s'estableixen grups o categories per al seu tractament diferenciat. S'ocupen d'aquestes alertes el gestor de negoci i l'analista de risc de manera complementària.

Gestió del risc irregular

Durant les fases de debilitat del cicle econòmic, en general els refinançaments o les reestructuracions de deute són tècniques de gestió del risc que presenten més rellevància. L'objectiu del banc és que, amb deutors o acreditats que presentin o es prevegi que puguin presentar dificultats financeres per atendre les seves obligacions de pagament en els termes contractuals, es faciliti la devolució del deute per reduir al màxim la probabilitat d'impagament. L'entitat en concret té establertes unes polítiques comunes, així com uns procediments d'aprovació, seguiment i control dels possibles processos de refinançament o reestructuració de deute. Les més rellevants són les següents:

- Disposar d'un historial de compliment del prestatari prou extens i una voluntat manifesta de pagament, avaluant la temporalitat de les dificultats financeres per les quals passa el client.
- Condicions de refinançament o reestructuració que se sustentin en un esquema de pagaments realistes i d'acord amb la capacitat de pagament actual i previsible de l'acreditat, per tal d'evitar el trasllat de problemes al futur.
- Si es tracta d'aportació de noves garanties, aquestes s'hauran de considerar com una font secundària i excepcional de recuperació del deute, i evitar el perjudici de les existents. En qualsevol cas, s'hauran de liquidar els interessos ordinaris meritats fins a la data del refinançament.
- Limitació de períodes dilatats de carència.

L'entitat porta a terme un seguiment continu del

compliment de les condicions establertes i del compliment d'aquestes polítiques.

El grup Banc Sabadell disposa d'un model avançat de gestió del risc irregular per gestionar la cartera d'actius deteriorats. L'objectiu en la gestió del risc irregular és trobar la millor solució per al client amb els primers símptomes de deteriorament, reduir l'entrada en mora dels clients en dificultats, assegurar la gestió intensiva i evitar temps morts entre les diferents fases.

Per a més informació quantitativa vegeu la nota 4 dels comptes anuals consolidats de 2015, apartat "Risc de crèdit: operacions de refinançament i reestructuració".

Gestió del risc de crèdit immobiliari

El grup, dins la política general de riscos i en particular la relativa al sector de la construcció i la promoció immobiliària, té establertes una sèrie de polítiques específiques pel que fa a mitigació de riscos.

La mesura principal que es porta a terme és el seguiment continu del risc i la reavaluació de la viabilitat financera de l'acreditat en la nova situació conjuntural. En cas que aquesta sigui satisfactòria, la relació prossegueix en els termes previstos, i s'adopten nous compromisos en cas que aquests permetin una major adaptació a les noves circumstàncies.

La política que cal aplicar depèn, en cada cas, del tipus d'actiu que s'està finançant. Per a les promocions acabades es duen a terme accions de suport a la comercialització a través dels canals de distribució del grup, fixant un preu competitiu que permeti activar les transaccions i possibilitant l'accés a finançament per als compradors finals, sempre que compleixin els requisits de risc. En les promocions en curs, l'objectiu bàsic és la finalització d'aquesta, sempre que les expectatives de mercat a curt o mitjà termini puguin absorbir l'oferta d'habitatges resultant.

En els finançaments de sòl, es tenen en compte igualment les possibilitats de comercialització dels futurs habitatges abans de finançar-ne la construcció.

En cas que de l'anàlisi i el seguiment que es faci no s'entrevegi una viabilitat raonable, es recorre al mecanisme de la dació en pagament i/o la compra d'actius.

Quan no és possible cap d'aquestes solucions es recorre a la via judicial i a la posterior adjudicació dels actius.

Tots els actius que a través de la dació en pagament, compra o per la via judicial s'adjudica el grup per assegurar el cobrament o executar altres millores creditícies són principalment actius materials adjudicats que han estat rebuts pels prestataris i altres deutors del banc per satisfer actius financers que representen drets de cobrament davant d'aquells, i es gestionen de manera activa amb el principal objectiu de la desinversió. La naturalesa i l'import comptable d'aquests actius s'indiquen en la nota 14 dels comptes anuals consolidats de 2015, "Actius no corrents en venda".

En funció del grau de maduració dels actius immobiliaris, s'han establert tres línies estratègiques d'actuació:

1 Comercialització:

Es disposa de diferents mecanismes de comercialització per a la venda del producte acabat (habitatges, locals comercials, naus industrials, places d'aparcament, etc.) a través de diferents canals de distribució i agents comercials, en funció de la tipologia, l'estat, la localització i l'estat de conservació. El portal immobiliari www.solvía.es és un factor fonamental en aquesta estratègia.

2 Mobilització:

Davant un escenari de gran dificultat de venda de solars finalistes i obres en curs, s'ha adoptat l'estratègia de mobilització d'aquests actius immobiliaris per donar liquiditat als solars finalistes i s'han creat diferents mecanismes de mobilització d'actius:

- Programa de col·laboració amb promotors immobiliaris: aportació de solars en zones amb demanda d'habitatges, perquè els promotors desenvolupin i venguin les promocions.
- Programa d'inversors: desenvolupament de projectes immobiliaris terciaris amb la participació d'inversors.
- Programa d'habitatge protegit: desenvolupament de promocions d'habitatges de protecció oficial per a lloguer i posterior venda de les promocions llogades.

3 Gestió urbanística:

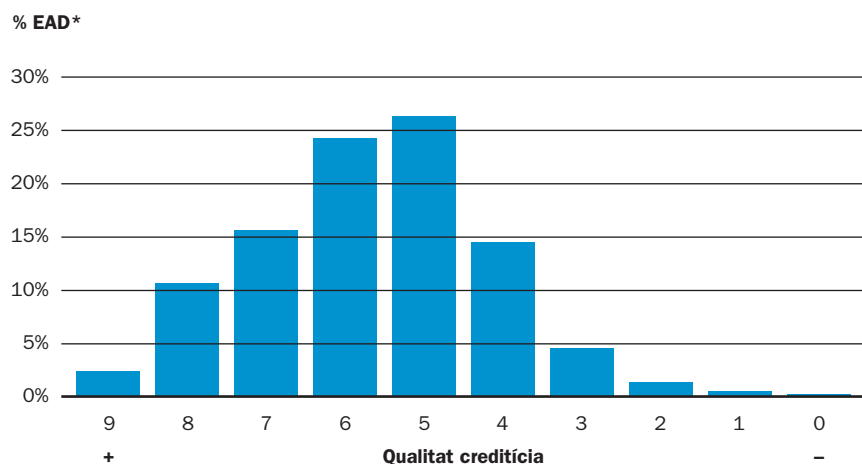
Per als sòls no finalistes és imprescindible consolidar els seus drets urbanístics basant-se en la gestió urbanística, cosa que constitueix un important mecanisme de posada en valor i la clau de qualsevol posterior desenvolupament i venda.

Per a més informació quantitativa vegeu la nota 4 dels comptes anuals consolidats de 2015, apartat "Risc de crèdit: Concentració de riscos, exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària".

Ràting

Els riscos de crèdit contrets amb empreses, promotors, projectes de finançament especialitzat, entitats financeres i països es qualifiquen mitjançant un sistema de *ràting* basat en factors predictius i l'estimació interna de la seva probabilitat d'impagament.

El model de *ràting* es revisa anualment basant-se en l'anàlisi del comportament de la morositat real. A cada nivell de *ràting* intern se li assigna una taxa de morositat anticipada que, al seu torn, permet la comparació homogènia respecte a altres segments i a les qualificacions d'agències externes mitjançant una escala mestra (G6).

G6 Distribució per *ràting* de la cartera d'empreses BS

* EAD (*exposure at default*)
exposició en el moment d'impagament

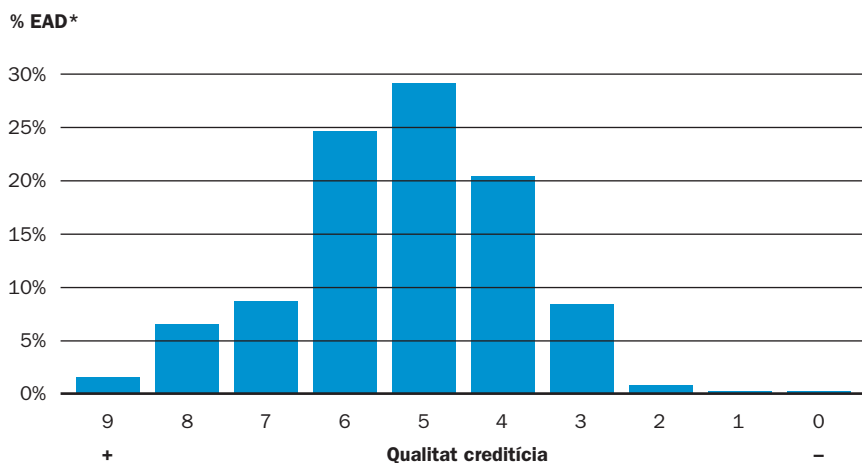
Scoring

En termes generals, els riscos crediticis contrets amb particulars es qualifiquen mitjançant sistemes de *scoring* basats també en la modelització quantitativa de dades estadístiques històriques, que detecten els factors predictius rellevants (G7). En aquelles àrees geogràfiques en què hi ha *scoring*, es divideix en dos tipus:

- 1 Scoring de comportament:** El sistema classifica automàticament tots els clients a partir de la informació de la seva operativa i de cadascun dels productes. Les seves aplicacions se centren en concessió d'operacions, assignació de límit de descobert en compte (autoritzat), campanyes comercials, seguiment i segmentació en els processos de reclamacions i/o recobraments.

- 2 Scoring reactiu:** S'utilitza per avaluar propostes de préstecs al consum, hipotecaris i targetes. Una vegada incorporades totes les dades de l'operació, el sistema emet un resultat basant-se en l'estimació de capacitat d'endeutament, perfil financer i, si escau, nivell dels actius en garantia.

En cas que no hi hagi un sistema de *scoring*, aquest queda substituït per anàlisis individualitzades complementades amb polítiques.

G7 Distribució per *scoring* de la cartera de particulars

* EAD (*exposure at default*)
exposició en el moment d'impagament

Eines d'alertes

Tant per al segment d'empreses com per al de particulars, en termes generals el grup Banc Sabadell disposa d'un sistema d'alertes, o bé individuals o bé models avançats d'alertes primerenques, que, basades en factors de comportament de les fonts d'informació disponibles (*rating* o *scoring*, fitxa de client, balanços, CIRBE, informació sectorial, operativa, etc.), modelitzen el mesurament del risc que implica el client a curt termini (anticipació a l'entrada en mora), de manera que s'obté una alta predictibilitat en la detecció de morosos potencials. La puntuació, que s'obté automàticament, s'integra en l'entorn de seguiment com un dels *inputs* bàsics en el seguiment del risc de particulars i empreses.

Aquest sistema d'alertes permet:

- La millora de l'eficiència, perquè focalitza el seguiment en els clients amb una puntuació pitjor (punts de tall diferenciats per grups).
- L'anticipació en la gestió per qualsevol empitjorament del client (canvi de puntuació, noves alertes greus, etc.).
- El control periòdic dels clients que es mantenen en la mateixa situació i han estat analitzats per l'equip bàsic de gestió.

Exposició al risc de crèdit

Els actius problemàtics s'han reduït per sobre del que preveu el pla de negoci.

Els actius financers exposats al risc de crèdit per carteres, tipus de contrapart i instruments, així com àrees en què el risc s'ha generat són, al final de 2015, els que es mostren mitjançant el seu import comptable en la taula T1, com a expressió del màxim nivell d'exposició al risc de crèdit incorregut, ja que reflecteix el màxim nivell de deute de l'acreditat en la data a què es refereixen.

El grup també manté riscos i compromisos contingents amb acreditats, materialitzats, mitjançant la constitució de garanties prestades o compromisos inherents en els contractes de crèdit fins a un nivell o límit de disponibilitat que assegura el finançament al client quan ho requereixi. Aquestes facilitats suposen també l'assumpció de risc de crèdit i estan subjectes als mateixos sistemes de gestió i seguiment descrits anteriorment.

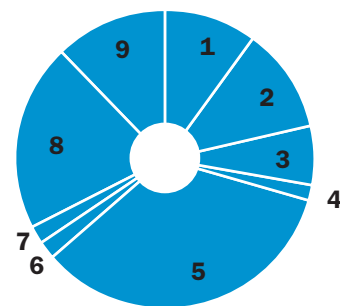
En milions d'euros

Exposició al risc de crèdit	2015		
	Negocis a Espanya	Negocis a l'estranger	Total
Caixa i bancs centrals	1.835,92	4.303,54	6.139,46
Dipòsits en entitats de crèdit	4.876,96	1.146,44	6.023,40
Dipòsits en entitats de crèdit	0,27	0,30	0,57
Crèdit a la clientela	106.022,81	45.962,85	151.985,66
Administracions públiques	5.505,76	78,39	5.584,15
Dels quals: actius dubtosos	11,46	—	11,46
Altres sectors privats	100.517,04	45.884,46	146.401,50
Dels quals: actius dubtosos	12.173,34	285,61	12.458,95
Valors representatius de deute	22.430,65	2.995,03	25.425,68
Administracions públiques	19.111,36	1.980,10	21.091,46
Entitats de crèdit	1.058,80	145,49	1.204,29
Altres sectors privats	2.249,07	869,44	3.118,51
Actius dubtosos	11,42	—	11,42
Derivats de negociació	1.409,20	99,25	1.508,45
Derivats de cobertura	642,72	58,09	700,81
Riscos contingents	8.086,86	269,31	8.356,17
Riscos contingents	11.690,01	9.440,60	21.130,61
Total	156.995,13	64.275,11	221.270,24

T1

Al valor de l'exposició al risc de crèdit descrit anteriorment no se li ha deduït l'import de les garanties reals ni altres millores creditícies rebudes per assegurar-ne el compliment, d'ús comú en els tipus d'instruments financers gestionats per l'entitat.

El gràfic G8 mostra la distribució del risc de crèdit entre els diferents segments i carteres del grup.

G8

Perfil global del risc per carteres
(distribució per exposició al risc de crèdit) %EAD (*Exposure at default*)

1 Grans empreses	10,1%
2 Empreses mitjanes	11,4%
3 Petites empreses	6,5%
4 Comerços i autònoms	1,6%
5 Hipoteques	34,2%
6 Consum	1,9%
7 Bancs	1,9%
8 Sobirans	20,4%
9 Altres	12,0%

Mitigació del risc de crèdit

L'exposició al risc de crèdit es gestiona i se segueix rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

Normalment, aquestes corresponen a garanties de tipus real, majoritàriament hipotecàries d'immobles destinats a habitatge, acabats o en construcció. L'entitat també accepta, encara que en menor grau, un altre tipus de garanties reals, com ara hipotecàries sobre immobles locals, naus industrials, etc., així com actius financers. Una altra tècnica de mitigació del risc de crèdit habitualment usada per l'entitat és l'acceptació d'aval, en aquest cas condicionada al fet que l'avalador presenti una solvència contrastada.

Totes aquestes tècniques de mitigació s'estableixen assegurant-ne la certesa jurídica, és a dir, amb contractes legals que vinculen totes les parts i permeten la seva exigibilitat legal en totes les jurisdiccions pertinents per assegurar en tot moment la possibilitat de liquidació de la garantia. Tot el procés està subjecte a un control intern d'adequació legal dels contractes, i es poden utilitzar opinions legals d'especialistes internacionals quan els contractes s'estableixen mitjançant legislació estrangera.

Les garanties reals es formalitzen davant de notari a través de document públic, a l'efecte de poder adquirir eficàcia davant de tercers. Aquests documents públics, en el cas d'hipoteques d'immobles, s'inscriuen, a més a més, en els registres corresponents per adquirir eficàcia constitutiva i davant de tercers. En el cas de pignoracions, els béns donats com a penyora habitualment es dispositen en l'entitat. No es permet la cancel·lació unilateral per part del deutor, i es manté la garantia efectiva fins al reemborsament total del deute.

Les garanties personals o fiances s'estableixen a favor de l'entitat i, llevat de supòsits excepcionals, es formalitzen també davant de notari a través d'un document públic, per tal de dotar el contracte de la màxima seguretat jurídica de formalització i poder reclamar jurídicament mitjançant un procediment executiu en cas d'impagament. Constitueixen un dret de crèdit davant del garant amb caràcter irrevocable i a primera demanda.

A més de la mitigació de risc provinent de les garanties formalitzades entre els deutors i l'entitat, com a conseqüència de l'adquisició de Banco CAM el grup disposa per a una cartera d'actius determinada d'una garantia

Els actius problemàtics es redueixen en 3.200 milions d'euros el 2015.

addicional proporcionada per l'EPA, amb efectes retro-actius el 31 de juliol de 2011 i per un període de deu anys (vegeu-ne més detall en la nota 2 dels comptes anuals consolidats de 2015).

El banc no ha rebut garanties significatives sobre les quals s'estigui autoritzat a vendre-la o pignorar-la, amb independència que s'hagi produït un impagament per part del propietari de la garantia esmentada, excepte per les pròpies de l'activitat de tresoreria, que majoritàriament són adquisició temporal d'actius amb venciments a no més de tres mesos, per la qual cosa el seu valor raonable no difereix substancialment del seu valor comptable (indicat en la nota 6 dels comptes anuals consolidats de 2015).

El valor raonable dels actius venuts amb pacte de recompra procedents de l'adquisició temporal s'inclouen en l'epígraf de la cartera de negociació del passiu dins de posicions curtes de valors.

D'altra banda, els actius cedits procedents d'aquesta mateixa operativa pugen a 768.994 milers d'euros i estan inclosos segons la seva naturalesa en cessions temporals.

La principal concentració de risc en relació amb tots aquests tipus de garanties reals o millores creditícies correspon a l'ús de la garantia hipotecària com a tècnica de mitigació del risc de crèdit en exposicions de préstecs amb destinació de finançament o construcció d'habitatges o altres tipus d'immobles. En termes relatius, l'exposició garantida amb hipoteques suposa un 66,6% del total de la inversió bruta.

En relació amb els riscos amb LTV > 80%, principalment corresponen a operacions procedents d'entitats adquirides o a operacions empresarials en què, de manera accessòria a la valoració de l'operació, es disposa d'una garantia hipotecària com a cobertura d'aquesta. Així mateix, hi ha altres motius d'aprovació addicionals, que responen principalment a acreditats solvents i amb demostrada capacitat de pagament, així com a clients de perfil bo que aporten garanties addicionals (personals i/o pignoratives) a les garanties hipotecàries considerades en la ràtio LTV.

En el cas d'operacions de mercat, en línia amb les tendències generals, el grup Banc Sabadell també disposa de drets i acords contractuals de compensació (*netting*) amb la majoria de les contraparts financeres amb què contracta instruments derivats així com alguns acords de col·lateral (CSA); tot això amb l'objectiu de mitigar l'exposició al risc de crèdit i evitar concentracions excessives.

Les garanties dipositades a Banc Sabadell com a col·lateral al tancament de 2015 eren de 218 milions d'euros (426 milions d'euros al tancament de 2014).

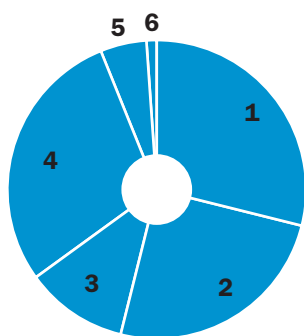
Qualitat creditícia dels actius financers

Tal com s'ha exposat anteriorment, el grup, en termes generals, qualifica mitjançant models interns la majoria dels acreditats (o operacions) amb els quals incorre en risc de crèdit. Aquests models s'han dissenyat tenint en compte les millors pràctiques que planteja el NACB. No obstant això, no totes les carteres en què s'incorre en risc de crèdit disposen de models interns a causa, entre altres motius, del fet que, per al seu disseny raonable, cal un mínim d'experiència en casos d'impagament. Per això, com a millor descripció de la qualitat de la cartera des d'una perspectiva integral, en el gràfic G9 s'utilitzen els graus de qualificació del Banc d'Espanya a l'efecte d'anàlisi del risc de crèdit a què el grup està exposat i d'estimació de les necessitats de cobertura per deteriorament del seu valor de les carteres d'instruments de deute.

El percentatge d'exposició (original) calculat segons models interns pel que fa a solvència per l'entitat és del 52,15%.

El desglossament del total de l'exposició qualificada segons els diferents nivells interns és el que s'exposa en el gràfic G10.

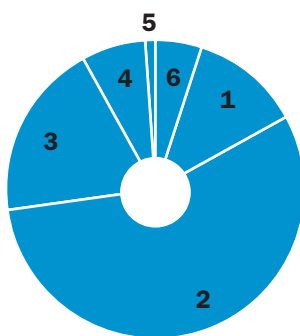
En el transcurs de l'any 2015 s'ha observat una millora en l'evolució dels actius problemàtics. La disminució mostrada dels saldos dubtosos va comportar que la ràtio de morositat se situés en el 7,79% al tancament de l'exercici de 2015. S'inclou més informació del detall quantitatiu sobre les cobertures i els actius dubtosos en la nota 11 dels comptes anuals consolidats de 2015, "Crèdit a la clientela".

G9

Qualitat creditícia dels actius financers

1 Sense risc apreciable	29
2 Risc baix	25
3 Risc mitjà-baix	11
4 Risc mitjà	29
5 Risc mitjà-alt	5
6 Risc alt	1

G10

Distribució de l'exposició per nivell de qualificació

1 AAA/AA	5
2 A	12
3 BBB	56
4 BB	19
5 B	7
6 Resta	1

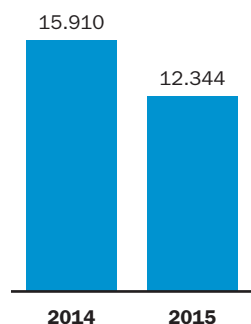
El saldo de dubtosos descendeix a més ritme del previst.

G11

Evolució de saldo de dubtosos*

Les dades inclouen el 20% de l'EPA. En milions d'euros

-22,4%

* Ex-TSB

S'ha reduït en 3.566 milions d'euros, dels quals 800 milions pertanyen a l'últim trimestre.

Evolució total actius problemàtics*

Les dades inclouen el 20% de l'EPA. En milions d'euros

-12,8%

* Ex-TSB

El saldo total de problemàtics ha disminuït en 3.180 milions d'euros el 2015.

La comercialització d'immobles evoluciona a l'alça.

La morositat es redueix a nivells d'un sol dígit.

G12 Venda d'actius adjudicats en unitats i descompte sobre el valor brut

Descompte sobre valor brut

51% **44%**

10.751

10.949

2014

2015

Nombre d'unitats venudes

El Sabadell ha venut 1.902 actius adjudicats el 2015, un 16% més que en l'anterior exercici

G13 Taxa de morositat (en percentatge)

Punts bàsics

-495

12,74%

7,79%*

2014

2015

* Ex-TSB, la ràtio de morositat cau al 9,86%.

La ràtio de cobertura de morosos se situa en el 53,1% i, si s'inclou TSB, aquesta puja a 53,6%

En percentatge

	4T14	Proforma 2T15 (*)	2T15	Proforma 4T15 (*)	4T15
Promoció i construcció immobiliària	52,17	47,21	47,07	38,81	38,71
Construcció no immobiliària	8,08	8,74	8,74	14,36	14,35
Empreses	6,46	6,14	6,14	4,62	4,62
Pimes i autònoms	12,60	11,96	11,88	10,83	10,76
Particulars amb garantia 1a hipoteca	9,25	8,76	5,52	7,83	4,71
Ràtio de morositat grup BS	12,74	10,98	9,01	9,86	7,79

(*) Correspon a la ràtio de morositat sense considerar la incorporació de TSB.

T2 Ràtio de morositat per segment de finançament

Risc de concentració

El risc de concentració es refereix a exposicions amb potencial de generar pèrdues prou grans per amenaçar la solvència financera de la institució o la viabilitat de la seva activitat ordinària. Aquest risc es divideix en dos subtipus bàsics:

- Risc de concentració individual: imperfecta diversificació del risc idiosincràtic en la cartera a causa de la petita dimensió d'aquesta o d'exposicions molt grans en clients específics.
- Risc de concentració sectorial: imperfecta diversificació dels components sistemàtics del risc de la cartera, que poden ser factors sectorials, geogràfics, etc.

Es pot consultar informació addicional i detallada sobre la concentració de riscos en els comptes anuals consolidats de 2015, sobre concentració per activitat i per comunitats autònomes espanyoles i concentració al sector de la construcció i promoció immobiliària.

Per tal de dur a terme una gestió eficient del risc de concentració, Banc Sabadell disposa d'una sèrie d'eines i polítiques específiques:

- Mètriques quantitatives del *risk appetite statement* i el seu seguiment posterior com a mètriques de primer nivell.
- Límits individuals a riscos o clients considerats com a rellevants fixats per la Comissió Executiva.

- Delegacions que obliguen al fet que les operacions dels clients més rellevants siguin aprovades pel Comitè d'Operacions de Crèdit o fins i tot per la Comissió Executiva.

Exposició en clients o grans riscos

El 31 de desembre de 2015, no hi havia acreditats amb un risc concedit que individualment superés el 10% dels recursos propis del grup.

Risc de país: exposició geogràfica del risc de crèdit

El risc de país és aquell que concorre en els deutes d'un país globalment considerats com a conseqüència de raons inherents a la sobirania i a la situació econòmica d'un país, és a dir, per circumstàncies diferents del risc de crèdit habitual. Es manifesta amb la incapacitat eventual d'un deutor per afrontar les seves obligacions de pagament en divises davant de creditors externs, entre altres motius, perquè el país no permet l'accés a la divisa, perquè no es pot transferir, per la ineficàcia de les accions legals contra el prestatari per raons de sobirania, o per situacions de guerra, expropiació o nacionalització.

El risc de país no tan sols afecta els deutes contrets amb un estat o amb entitats garantides per aquest, sinó el conjunt de deutors privats pertanyents a aquest estat i que per causes alienes a la seva pròpia evolució o decisió experimenten una incapacitat general per fer front als seus deutes.

No hi ha restriccions significatives (com ara restriccions estatutàries, contractuals i reguladores) sobre la

capacitat per accedir o utilitzar els actius i liquidar els passius del grup, sempre que l'entitat compleixi amb els requeriments reguladors que s'estableixin a cada país.

Per a cada país s'estableix un límit de risc, que s'aplica a tot el grup Banc Sabadell. Aquests límits els aprova la Comissió Executiva i òrgans de decisió corresponents segons les delegacions, i són objecte de seguiment continu amb l'objectiu de detectar amb anticipació qualsevol deteriorament en les perspectives econòmiques, polítiques o socials de cada país.

Per a la gestió del risc de país s'utilitzen diferents indicadors i eines: *ratings*, CDS, indicadors macroeconòmics, etc.

Exposició al risc sobirà

El desglossament, per tipus d'instruments financers, de l'exposició al risc sobirà, amb el criteri requerit per l'Autoritat Bancària Europea (d'ara endavant, EBA per les sigles en anglès), el 31 de desembre de 2015 s'exposa en el gràfic G15.

Risc de contrapart

La filosofia de la gestió de riscos de contrapart és consistent amb l'estratègia del negoci, i cerca en tot moment la creació de valor, a través de la utilització eficient del capital assignat a les unitats de negoci. Per fer-ho, s'han establert criteris estrictes de gestió del risc de contrapart derivat de l'activitat en mercats financers, que

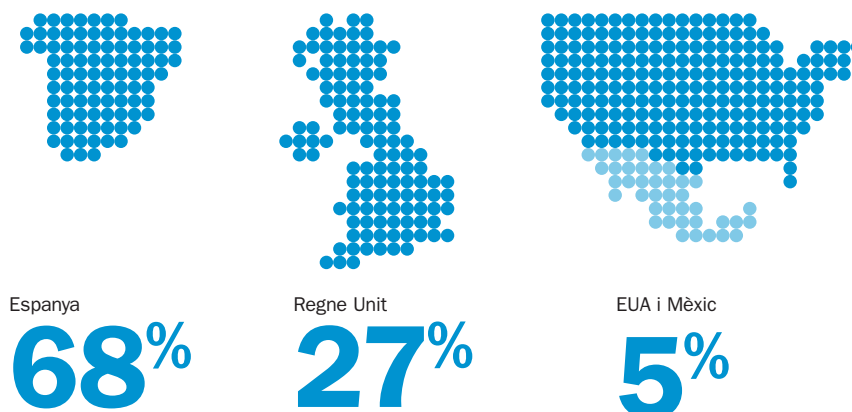
En milions d'euros

31/12/2015					
	Espanya	Resta de la Unió Europea	Amèrica	Resta del món	TOTAL
Entitats de crèdit	4.394,88	4.128,43	655,93	382,85	9.562,09
Administracions públiques	14.979,84	8.671,84	3.289,08	35,42	26.976,18
Administració central	10.208,89	8.653,70	3.289,08	35,42	22.187,09
Resta	4.770,95	18,14	—	—	4.789,09
Altres institucions financeres	3.720,61	304,73	1.083,59	86,40	5.195,33
Societats no financeres i empresaris individuals	57.281,42	3.538,60	6.818,51	379,12	68.017,65
Construcció i promoció immobiliària	6.646,22	99,76	268,45	0,37	7.014,80
Construcció d'obra civil	1.876,89	16,78	19,72	3,46	1.916,85
Resta de finalitats	48.758,31	3.422,06	6.530,34	375,29	59.086,00
Grans empreses	22.333,34	2.447,84	4.748,99	296,68	29.826,85
Pimes i empresaris individuals	26.424,97	974,22	1.781,35	78,61	29.259,15
Resta de llars i ISFLSH	40.366,74	37.990,20	1.546,91	692,09	80.595,94
Habitatges	31.926,68	34.916,46	1.513,35	660,44	69.016,93
Consum	5.607,39	1.882,20	18,32	18,58	7.526,49
Altres finalitats	2.832,67	1.191,54	15,24	13,07	4.052,52
Menys: Correccions de valor per deteriorament d'actius no imputades a operacions concretes	—	—	—	—	345,11
TOTAL	120.743,49	54.633,80	13.394,02	1.575,88	190.002,08

T3 Distribució de la concentració de riscos per activitat a tot el món

El 32% del crèdit *performing* es troba fora d'Espanya.

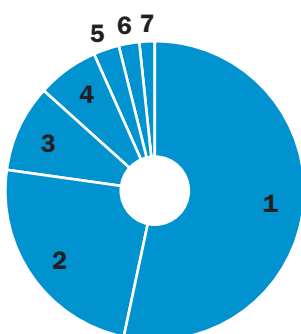
G14

tendeixen a garantir la integritat del capital del grup Banc Sabadell.

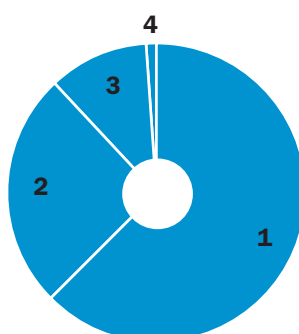
El grup Banc Sabadell disposa d'un sistema d'avaluació i de gestió d'aquests riscos que permet un seguiment i control diari del compliment de límits aprovats. Els gràfics G16 i G17 mostren la distribució del risc de contrapart per zona geogràfica i qualificació creditícia.

A més a més, a fi de mitigar l'exposició al risc de contrapart, Banc Sabadell manté acords de compensació CSA (*credit support annex*) i GMRA (*global master repurchase agreement*), negociats amb la majoria de contraparts i que, a través de l'aportació de col·laterals, permeten que el risc incorregut es redueixi de manera significativa, segons que s'ha comentat anteriorment.

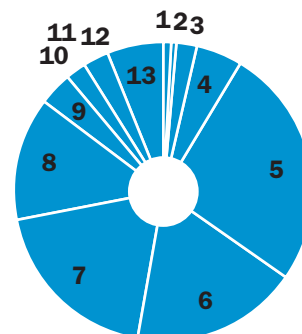
G15 Desglossament de l'exposició al risc sobirà

1	Espanya	53,5%
2	Itàlia	23,9%
3	Estats Units	9,5%
4	Regne Unit	6,7%
5	Portugal	2,7%
6	Mèxic	2,3%
7	Resta del món	1,4%

G16 Distribució del risc de contrapart (per zona geogràfica)

1	1 Zona euro	62,6%
2	2 Resta d'Europa	25,6%
3	3 EUA i Canadà	10,9%
4	4 Resta del món	0,9%

G17 Distribució del risc de contrapart per ràting (en percentatge)

1	AAA / Aaa	1,0%
2	AA+ / Aa1	0,6%
3	AA / Aa2	2,1%
4	AA- / Aa3	5,0%
5	A+ / A1	26,2%
6	A / A2	18,1%
7	A- / A3	19,0%
8	BBB+ / Baa1	13,3%
9	BBB / Baa2	3,8%
10	BBB- / Baa3	2,2%
11	BB+ / Ba1	0,0%
12	BB / Ba2	2,7%
13	Resta	6,0%

Actius compromesos en activitats de finançament

Al tancament de 2015 hi ha certs actius financers compromesos en operacions de finançament, és a dir, aportats com a col·lateral o garantia respecte a certs passius. Aquests actius corresponen principalment a préstecs vinculats a l'emissió de cèdules hipotecàries, cèdules territorials o bons de titulització a llarg termini (vegeu la nota 21 i els annexos III i IV dels comptes anuals consolidats de 2015). La resta d'actius compromesos són valors representatius de deute que són lliurats en operacions de cessió temporal d'actius, els col·laterals pignorat (préstecs o instruments de deute) per accedir a determinades operacions de finançament amb bancs centrals i tota mena de col·lateral lliurat per garantir l'operativa de derivats.

D'altra banda, el banc ha utilitzat part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa a través de la transferència dels actius a diferents fons de titulització creats amb aquesta finalitat. D'acord amb el que regula la normativa vigent, les titulitzacions en què no s'hagi produït una transferència substancial del risc no es poden donar de baixa del balanç (vegeu el detall dels fons de titulització en l'Annex II dels comptes anuals consolidats de 2015).

Vegeu més informació sobre els programes de finançament en el mercat de capitals a continuació, en risc de liquiditat.

Risc de liquiditat

Definició

El risc de liquiditat apareix per la possibilitat d'incórrer en pèrdues a causa de la incapacitat d'atendre els compromisos de pagament, encara que sigui de manera temporal, perquè no es disposa d'actius líquids o no es pot accedir als mercats per obtenir refinançament a un preu raonable. Aquest risc es pot derivar per motius sistèmics o particulars de l'entitat.

El grup està exposat a requeriments diaris dels seus recursos líquids disponibles per les mateixes obligacions contractuals dels instruments financers que negocia, com ara venciments de dipòsits, disposicions de crèdits, liquidacions d'instruments derivats, etc. L'experiència mostra, però, que acaba sent requerit un import mínim, fet que, a més a més, és predictable amb un alt nivell de confiança.

En aquest àmbit, el grup Banc Sabadell té com a objectiu mantenir uns actius líquids i una estructura de finançament que, d'acord amb els seus objectius estratègics i sobre la base del seu *risk appetite statement*, li permeti atendre amb normalitat els seus compromisos de pagament a un cost raonable, ja sigui en condicions de normalitat o en una situació d'estrès provocada tant per factors sistèmics com idiosincràtics.

Per complir amb aquests objectius, l'estratègia actual de gestió del risc de liquiditat del grup es basa en els següents principis i pilars, tenint en compte el model de negoci detallista del grup i els objectius estratègics definits:

- Implicació del Consell d'Administració i de l'alta direcció en la gestió i el control del risc de liquiditat i finançament.
- Clara segregació de funcions entre les diferents àrees dins de l'organització, amb una delimitació clara entre les tres línies de defensa, que proporciona independència en la valoració de posicions i en el control i l'anàlisi de riscos.
- Sistema de gestió de liquiditat descentralitzat per a les unitats més rellevants, però amb un sistema de supervisió i gestió del risc centralitzat.
- Processos sòlids d'identificació, mesurament, gestió, control i informació sobre els diferents riscos de liquiditat i finançament a què es troba sotmès el grup.
- Existència d'un sistema de preus de transferència per traslladar el cost de finançament.
- Estructura de finançament equilibrada, basada fonamentalment en dipòsits de la clientela.
- Base àmplia d'actius líquids no compromesos i immediatament disponibles per generar liquiditat que componen la primera línia de defensa del grup.
- Diversificació de les fonts de finançament, amb recurs controlat al finançament majorista a curt termini i sense dependència de proveïdors de fons individuals.
- Autofinançament de les filials bancàries estrangeres rellevants.
- Vigilància del grau d'*encumbrance* del balanç del grup.
- Manteniment d'una segona línia de liquiditat que inclou la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials.
- Disponibilitat d'un pla de contingència de liquiditat.

Gestió de la liquiditat

La gestió de la liquiditat a Banc Sabadell té com a objectiu garantir el finançament de l'activitat comercial a un cost i termini adequats, tot minimitzant el risc de liquiditat. Els últims anys, la política de finançament de l'entitat s'ha enfocat a generar *gap* de liquiditat del negoci comercial, a reduir el finançament total en mercats majoristes (que pujava a 27.436 milions d'euros al tancament de 2015) i a incrementar la posició de liquiditat del banc.

Com a polítiques bàsiques s'estableix que totes les unitats de gestió han de complir amb els requeriments reguladors locals i amb els límits interns. Aquests límits s'estableixen a primer nivell per al perímetre consolidat del grup Banc Sabadell i com a límits de gestió per a cada una de les unitats de gestió. Així mateix, s'estableixen uns límits individuals per unitat de gestió homogenis que es basen en les particularitats de negoci i risc de cada jurisdicció. Aquests límits, pel que fa al grup o a la unitat de gestió, segons que s'escaigui, s'estableixen per a les variables següents: